

Rättsfallssamlingen

Mål C-488/19

JR

(begäran om förhandsavgörande från High Court (Irland))

Domstolens dom (första avdelningen) av den 17 mars 2021

”Begäran om förhandsavgörande – Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – Europeisk arresteringsorder – Rambeslut 2002/584/RIF – Tillämpningsområde – Artikel 8.1 c – Begreppet ’verkställbar dom’ – Brott som har lett till en fällande dom från en domstol i tredjeland – Konungariket Norge – Dom som erkänts och verkställts av den utfärdande staten med stöd av ett bilateralt avtal – Artikel 4 led 7 b – Skäl till att verkställighet av den europeiska arresteringsordern får vägras – Brottets extraterritoriella karaktär”

1. *Begäran om förhandsavgörande – Brådskanie mål om förhandsavgörande – Skyndsam handläggning av mål om förhandsavgörande – Villkor – Omständigheter som motiverar en skyndsam behandling – Krav på att ge domstolen tillräckliga upplysningar om dessa omständigheter – Föreligger inte – Avslag på ansökan om sådan handläggning (Domstolens stadga, artikel 23a, domstolens rättegångsregler, artiklarna 105.1 och 107)*

(se punkterna 38–40)

2. *Straffrättsligt samarbete – Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna – Den europeiska arresteringsorderns innehåll och form – Begreppet rättsligt avgörande – Fällande dom från en domstol i tredjeland – Omfattas inte – Beslut om att erkänna och verkställa en sådan dom i den utfärdande medlemsstaten, vilka antagits med stöd av ett bilateralt avtal – Omfattas – Villkor – Ett fängelsestraff på minst fyra månader har dömts ut – Skyldighet att ge möjlighet till domstolsprövning av villkoren för avkunnandet av denna dom (Rådets rambeslut 2002/584, i dess lydelse enligt rambeslut 2009/299, artiklarna 1.1, 2.1 och 8.1 c)*

(se punkterna 46–52, 55–58, 61 och punkt 1 i domslutet)

3. *Straffrättsligt samarbete – Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna – Skäl till att verkställighet av en europeisk arresteringsorder får vägras – Brott som begåtts utanför den utfärdande medlemsstatens territorium – Begrepp – Brott som begåtts i ett tredjeland och som lett till i en fällande dom i det landet – Europeisk arresteringsorder som grundas på ett rättsligt avgörande från den utfärdande*

medlemsstaten om att erkänna och verkställa denna dom – Det tredjelandets straffrättsliga behörighet ska beaktas för att avgöra huruvida brottet är av extraterritoriell karaktär (Rådets rambeslut 2002/584, i dess lydelse enligt rambeslut 2009/299, artikel 4 led 7 b)

(se punkterna 66, 68, 69, 73, 74, 76, 78–80, och punkt 2 i domslutet)

4. *Straffrättsligt samarbete – Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna – Syfte – Systemet med utlämning mellan medlemsstaterna ersätts av ett system för överlämnande mellan rättsliga myndigheter (Rådets rambeslut 2002/584, i dess lydelse enligt rambeslut 2009/299)*

(se punkterna 70 och 71)

Resumé

JR, en litauisk medborgare, dömdes 2014 till ett fängelsestraff av en norsk domstol. I enlighet med ett bilateralt avtal mellan Norge och Litauen¹ erkändes denna dom och blev verkställbar i Litauen, vartill JR överfördes för att avtjäna det resterande straffet. I november 2016 beviljades han villkorlig frigivning men denna frigivning avbröts och det beslutades att han skulle avtjäna återstoden av straffet. JR flydde då till Irland, varvid de litauiska myndigheterna utfärdade en europeisk arresteringsorder mot honom. I januari 2019 greps JR i Irland.

Vid High Court (Överdomstolen i brottmål, Irland) motsatte sig JR att överlämnas till de litauiska myndigheterna och åberopade dels den omständigheten att det endast var Norge som kunde begära honom utlämnad, dels det skäl till att en europeisk arresteringsorder får vägras som avser brottets extraterritoriella karaktär.² Han ansåg att eftersom det brott som låg till grund för den europeiska arresteringsordern hade begåtts i en annan stat (Norge) än den som utfärdat arresteringsordern måste Irland vägra att verkställa denna arresteringsorder.

I detta sammanhang beslutade High Court (Överdomstolen i brottmål) att vända sig till EU-domstolen. Det framstod som oklart för High Court (Överdomstolen i brottmål) huruvida det var möjligt att utfärda en europeisk arresteringsorder för att verkställa ett straff som utdömts av en domstol i tredjeland, men som med stöd av ett bilateralt avtal erkänts och delvis verkställts i den utfärdande medlemsstaten. För det fall att detta var möjligt sökte denna domstol även klarhet i huruvida det rörde sig om ett ”extraterritoriellt brott”, för att avgöra huruvida ovannämnda fakultativa skäl till att vägra verkställighet var tillämpligt i det aktuella fallet.

Domstolens bedömning

Domstolen erinrar för det första om att en europeisk arresteringsorder ska grunda sig på ett nationellt rättsligt beslut, vilket innebär att det ska röra sig om ett beslut som är fristående i förhållande till den europeiska arresteringsordern. Således kan en dom som meddelats av en domstol i ett tredjeland varigenom ett fängelsestraff har dömts ut inte i sig ligga till grund för en europeisk arresteringsorder. Domstolen finner däremot att ett beslut från en domstol i den

¹ Bilateralt avtal om erkännande och verkställighet av brottnömsdomar varigenom fängelsestraff eller frihetsberövande åtgärder utdömts, vilket ingicks den 5 april 2011 mellan Konungariket Norge och Republiken Litauen.

² Detta skäl att vägra verkställighet föreskrivs i artikel 4 led 7 b i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 (EUT L 81, 2009, s. 24) (nedan kallat rambeslut 2002/584).

utfärdande staten varigenom en sådan dom från ett tredjeland erkänns och blir verkställbar kan ligga till grund för en europeisk arresteringsorder, förutsatt att det aktuella fängelsestraffet är på minst fyra månader.

För att komma till denna slutsats påpekar domstolen inledningsvis att sådana beslut om erkännande och verkställighet från en medlemsstat utgör rättsliga avgöranden i den mening som avses i rambeslut 2002/584,³ eftersom de antagits för att ett fängelsestraff ska verkställas. Därefter noterar domstolen att eftersom dylika beslut gör det möjligt att verkställa en dom i denna medlemsstat ska de dessutom, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, anses utgöra antingen en "verkställbar dom" eller ett "verkställbart beslut". Slutligen framgår det av rambeslut 2002/584⁴ att dessa beslut omfattas av dess tillämpningsområde, under förutsättning att domen i fråga medför ett fängelsestraff på minst fyra månader. Det krävs inte att det straff som ska verkställas har dömts ut genom en dom från domstolarna i den utfärdande medlemsstaten eller från domstolarna i en annan medlemsstat.

Domstolen tillägger emellertid att de rättsliga myndigheterna i den utfärdande medlemsstaten är skyldiga att se till att de krav som uppställs inom ramen för systemet med en europeisk arresteringsorder i fråga om förfaranden och grundläggande rättigheter iakttas. Närmare bestämt måste lagstiftningen i denna medlemsstat möjliggöra en domstolsprövning som innebär att det går att kontrollera huruvida den dömdes grundläggande rättigheter har iakttagits inom ramen för det förfarande som resulterade i den dom som meddelats i tredjelandet. Detta gäller i synnerhet de skyldigheter som följer av artikel 47 (rätt till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol) och artikel 48 (presumtion för oskuld och rätten till försvar) i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Domstolen finner för det andra att frågan huruvida det brott som ligger till grund för en fällande dom som meddelats i ett tredjeland och en påföljande europeisk arresteringsorder har begåtts "utanför den utfärdande medlemsstatens territorium",⁵ ska avgöras med beaktande av tredjelandets (i det aktuella fallet Norges) straffrättsliga behörighet och inte den utfärdande medlemsstatens behörighet i detta avseende.

I detta avseende påpekar domstolen att en sådan tolkning är förenlig med det mål som eftersträvas med det skäl till att en europeisk arresteringsorder får vägras som avser brottets extraterritoriella karaktär. Detta skäl syftar nämligen till att det inte ska föreligga en skyldighet att efterkomma en europeisk arresteringsorder som har utfärdats för verkställighet av ett straff som dömts ut för ett brott som lagförts med stöd av en mer långtgående internationell straffrättslig behörighet än vad som erkänns enligt den verkställande statens lagstiftning. Domstolen noterar även att en annan tolkning skulle innebära att förverkligandet av de allmänna målen med rambeslut 2002/584 äventyrades. Om den verkställande medlemsstaten kunde vägra att överlämna den eftersökta personen i fall där den utfärdande medlemsstaten har erkänt en dom som meddelats av en domstol i tredjeland skulle det nämligen inte bara kunna försena verkställigheten av straffet, utan även medföra en risk för att den eftersökta personen undgår lagföring. En sådan tolkning skulle dessutom kunna avskräcka medlemsstaterna från att begära erkännande av domar och, i en sådan situation som den i det aktuella målet, leda till att den verkställande staten begränsar användningen av åtgärder för villkorlig frigivning.

³ Se artiklarna 1.1, 2.1 och 8.1 c i rambeslut 2002/584.

⁴ Se artiklarna 1.1 och 2.1 i rambeslut 2002/584.

⁵ Se artikel 4 led 7 b i rambeslut 2002/584.